

En fri dagsavis

Sjefredaktør og administrerende direktør: **Amund Djuve**

Ville el- og it-krav

El- og it - forbundet er i streik og motparten er KS Bedrift. Forbundet organiserer elektrikere og montører ansatt i kommunaleide kraftselskaper. Her har ansatte gjennom en rekke år med god økonomi og høye kraftpriser, bygget seg opp solide rettigheter. Som i oljeindustrien, har arbeidsgiver kunnet betale seg ut av konflikter. Og gjort det. Nå aner trolig el- og it-arbeiderne at festen kan gå mot slutten. Dermed vil de ha sine avtaler tariff-festet. Det er lett å forstå. Ingen gir fra seg privilegier uten kamp.

Konflikten dreier seg om retten til hviledager etter beredskapsvakt. El- og it-ansatte i kommunaleide bedrifter jobber vanlige dager. I tillegg bytter de på å ha 24 timers beredskapsvakt syv dager i strekk. Hver ansatt har i snitt ti slike ukesberedskapsvakter i året. Dette gir i dag rett til 35 dagers avspasering per år, eller syv uker. Disse kommer på toppen av fem ukers ferie, hvilket gir til sammen tre måneder fri i året. I tillegg får de et vakttillegg de ukene de har beredskap, samt overtidspålegg dersom de faktisk blir kalt ut.

Arbeidsgiver vil nå redusere antall hviledager fra 35 til 25 i året. Den støtter seg blant annet på en innstramning i arbeidsmiljøloven fra 2015.

Forbundet hevder bakvaktene er blitt mer og mer utfordrende på grunn av klimaendringer. Arbeidsgiversiden hevder utkalling skjer i snitt en gang per beredskapsvakt, og at dette tvert om er sjeldnere enn før, fordi nettet er blitt stadig mer stabilt.

Teknologiutviklingen gjør uansett at beredskap ikke lenger betyr at man er lenket til en fasttelefon. Med unntak av å reise langt bort eller innta alkohol, blir dermed bakvakt til forveksling likt annen fritid.

Faren for el- og it-arbeiderne er at de med disse kravene priser seg ut av markedet. Det er allerede flere eksempler på kommunale selskaper som løser beredskapsbehovet på måter som ikke innebærer at de fast ansatte er borte en fjerdedel av tiden, ved å leie inn eksterne krefter.

I en tid med heftige krav til omstilling og kostnadsreduksjon, må det fortone seg temmelig umulig for KS bedrift å gå med på å hugge i stein en historisk god avtale for all, usikker fremtid. Det bør de heller ikke gjøre. Kravet er ikke bærekraftig.

Doping

Presidentkandidat Donald Trump mener han og rival Hillary Clinton bør dopingtestes før neste tv-debatt.

Trump vil teste positivt for hårspray.

Featureredaktør: Gry Egenes
Nyhetsredaktør: Tor M. Nondal
Politisk redaktør: Kjetil B. Alstadheim
Produksjonsredaktør: Bjarne Dramdal Erichsen
Utviklingsredaktør: Trond Sundnes
Utgitt av: Dagens Næringsliv A/S
Grunnlagt av Magnus Andersen i 1889

Meninger

Kjappe løsninger

Politiet nekter å varsle før de får varslerombud. Tvilsom stil. Og idé.

Politiets Fellesforbund (PF) fraråder sine medlemmer å varsle om ulovligheter og brudd på etiske retningslinjer i politiet. Det er sterk melding fra en yrkesgruppe som ellers oppfordrer folk til å anmelde og vitne om lovbrudd til tross for den personlige risiko det kan innebære. Forbundet mener helserisikoen for egne medlemmer er for høy. Foranledningen er «Monika-saken» i Bergen, der etterforsker Robin Schaefer ifølge en granskning utført av advokatfirmaet Wiersholm, ble utsatt for represalier og utfrysing fra sine ledere etter å ha varslet om elendig politiarbeid.

50 prosent av all arbeidslivskriminalitet avsløres via varslere. Ifølge en forsk Fafo-studie er det også mange som lar være å varsle i frykt for konsekvenser. Rapporten viser i tillegg at utviklingen går gal vei. Det er større risiko for represalier i 2016 enn det var for fire år siden. Effektiv beskyttelse av varslere er i alles interesse. Forbundet har derfor utvilsomt en god sak når det ønsker å verne varslere bedre. Spørsmålet er hvordan.

Kritikkverdige forhold på en arbeidsplass er alltid - direkte eller indirekte - ledelsens ansvar. I de «enkle» sakene, der en enslig, utro tjener har lurt alle og tømt kassen, er varslingen sjelden problematisk. Det råtne eplet kan fjernes, og alle vandrer ufortrødent videre med ren samvittighet. Vanskelighetene oppstår når ledelsen er mer infiltrert i det kritikkverdige som varsles. Varslerinstituttet hviler på ideen om at den som kritiseres (ledelsen) skal ivareta kritikerens interesser. Det er ikke til å undres over at dette ikke alltid fungerer knirkefritt. Så viser det seg også, ifølge Arbeidstilsynet, at

På Innsiden

Eva Grinde

risiko for gjengjeldelse etter varsling er størst der ledelsen inngår i saken.

Dette er den viktigste grunnen til at det bør finnes en velfungerende, profesjonell og ekstern instans å henvende seg til i varslersaker. Et annet moment som taler for «outsourcing», er risikoen for at varslerinstituttet misbrukes.

I organisasjoner som for eksempel gjennomgår omstilling og nedbemanning vil ansatte lett kunne føle seg overkjørt. Grensene mellom lovlig styring og opplevd trakassering kan flyte, alt etter øynene som ser. Retten til anonymitet åpner for varsling om fakta og forhold ingen må stå til rette for. Også den som utsettes for varsling kan derfor ha bruk for vern, spesielt dersom varsleres rettssikkerhet styrkes. Dette kan ekstern ekspertise bidra til ved å

vurdere saken, gi råd (til begge parter), samt eventuelt stoppe de mest ufunderte sakene.

1. oktober hadde Regjeringen høringsfrist på forslag til endringer i arbeidsmiljøloven for å styrke varslerinstituttet. De innebærer blant annet plikt til å etablere interne varslingsrutiner, varslerrett også for innleid arbeidskraft, og styrket rett til anonymitet.

Arbeidstilsynet fikk i statsbudsjettet for 2016 bevilget fem millioner kroner ekstra for å jobbe med varsling. Forprosjektrapporten som akkurat er ferdigstilt, går inn for opprettelse av to nye stillinger: En med ansvar for å rådgi varslere, og en med ansvar for å jobbe med kommunikasjon til arbeidsgivere om deres plikter og varsleres rettigheter. Det ligger også i mandatet fra departementet at Arbeidstilsynet skal samordne de ulike offentlige instansene involvert i varsling.

På toppen av dette har Stortinget vedtatt at det skal opprettes et ekspertutvalg som skal se på hvordan varslere kan ivaretas bedre. Arbeidsminister Anniken Hauglie sa tirsdag at et eget ombud vil være et naturlig tema for utvalget. Det kan imidlertid vise seg å være like fornuftig å styrke eksisterende instanser som å bygge opp et helt nytt byråkrati.

Ved å fraråde varsling lar Politiforbundet behovet for å tilfredsstille egne medlemmer gå foran publikums behov for å stole på politiet. Det sender et svært uheldig signal. Ombuds-løsningen virker ikke engang særlig gjennomtenkt. Varslersaker vil være komplekse uansett, og ingen sitter på noen kjapp universalløsning. Selv ikke Politiets Fellesforbund.

Eva Grinde er kommentator i Dagens Næringsliv
eva.grinde@dn.no

Etterforsker Robin Schaefer fikk det stritt på jobben da han varslet i «Monika-saken.» Foto: Hallgeir Vågenes/VG/NTB Scanpix

Varslerinstituttet hviler på ideen om at den som kritiseres (ledelsen) skal ivareta kritikerens interesser. Det er ikke til å undres over at dette ikke alltid fungerer